

توسعه پایدار شهری بارویکرد نوین شهر اخلاق مدار

نادر شوهانی^{۱*}، احمد شوهانی^۲

۱. گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور

۲. گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور

(تاریخ دریافت: ۹۷/۱۲/۲۷، تاریخ پذیرش: ۹۸/۲/۳۰)

چکیده

زمینه: با رشد عظیم شهرها در دو دهه اخیر و نقش چندگانه که این شهرها ایفا می‌کنند برنامه‌ریزی و مدیریت فرهنگی شهرها به طرز عجیبی پیچیده و دشوار گردید به طور کلی وجود مشکلات اقتصادی - اجتماعی، فرهنگی - آموزشی و کالبدی در اغلب شهرها علیرغم شکایت متعدد مردم هنوز ملاحظه می‌گردد. هدف از این پژوهش بررسی اخلاق شهروندی بعنوان یکی از عوامل محوری اثرگذار بر پایداری شهری میباشد.

روش: روش پژوهش حاضر توصیفی، همبستگی بود، جامعه آماری شامل کلیه افراد بالای ۲۰ سال به بالا شهر ایلام بود. که بر روی ۳۸۳ نفر از شهروندان ایلامی که به صورت نمونه گیری خوشه ای انتخاب شده‌اند، انجام گرفت. ابزار جمع اوری داده ها، پرسشنامه بود. و با استفاده از روش های آماری از قبیل تحلیل همبستگی پیرسون، تحلیل میانگین و آزمون رگرسیون چند متغیره داده ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: نشان می دهد که میان شهر مبتنی بر شاخص های اخلاقی و توسعه پایدار شهری رابطه وجود دارد نتیجه گیری: بر اساس یافته های تحقیق تکیه بر ابعاد اخلاق شهروندی موجب بهبود کلیه ابعاد نظام برنامه ریزی شهری میشود. بنابر این میتوان با اشاعه اخلاق شهروندی در بین شهروندان و مدیران شهری شرایط مساعد برای پایداری شهر در ابعاد مختلف فراهم آورد.

کلیدواژگان: توسعه پایدار شهری، شهروند، مشارکت، شهر اخلاقی مدار.

سر آغاز

قرن بیست و یکم دوره شهری شدن سیاره زمین است و تجلی گاه نظام های ارزشی و تمایلات و آرمانهای میلیاردها نفر می‌باشد. اگرچه شهرها مکان اعتلای علم و فرهنگ محسوب می‌شود، از نظر آسیب شناسی شهری ممکن است کارکردهای ضد ارزشی داشته باشد و مکان سقوط مقام انسانیت و فضای افول معنویت و اخلاق به شمار آید. (۱) امروزه لازمه حل مسائل شهری، بحرانهای شهرنشینی^۱ و اصلاح رفتار شهروندان، وجود یک فرهنگ مناسب شهروندی و شهرنشینی است (۲). لازمه توسعه پایدار^۲ و همه جانبه، بسط روز افزون انگیزش و مشارکت^۳ اجتماعی - سیاسی و اقتصادی مردم در تصمیم گیری‌ها و تعیین خط مشی مرتبط با زندگی اجتماعی آنهاست. و ناپایداری شهری^۴ متأثر از تحولات اجتماعی و اقتصادی در قرن اخیر سبب پدیدار شدن چالش ها و مسائل اصلی در شهرها گشته است. (۳).

از طرفی، هر نوع واحد سیاسی از قبیله تا کشور ملت یا حکومت ملی بطور طبیعی دارای جامعه‌ای است که به رفتارها - کنش‌ها، واکنش‌ها، هنجارها و افکار خاصی تمایل نشان می دهد. در واقع فرهنگ رفتاری که انسانها با خود چه آگاهانه و چه ناآگاهانه حمل می کند - تحت تاثیر ساختارهایی است که در آن زندگی می‌کنند، ساختارهای اجتماعی و اقتصادی از سهل ترین و ساختارهای فرهنگی و سیاسی از دشوارترین نوع ساختار سازیهما هستند. (۴) مشارکت اجتماعی - سیاسی همان ایجاد سرمایه اجتماعی^۴ در جامعه است، چون جامعه بدون تحقق سرمایه اجتماعی، روابط انجمنی، هنجارها و اعتماد، پیوند و اعتماد بین فردی - روابط بین گروهی، روابط بانهادها و احساس برخورداری از حمایت اجتماعی، شاهد تعاملات اجتماعی بین افراد جامعه نخواهد بود.

نویسنده مسئول: نشانی الکترونیکی: nadershohani54@yahoo.com

بنابراین، اخلاق شهروندی^۵ تحقق نمی‌گردد - مگر با وجود تحقق مولفه های سرمایه اجتماعی، و سرمایه اجتماعی تحقق نمی‌یابد، مگر با تجلی شاخص‌هایی همچون اعتماد و پیوندهای میان افراد و هم چنین افراد با نهادهای رسمی و غیر رسمی. بنابراین سرمایه اجتماعی برخلاف سایر سرمایه‌های موجود در اجتماع - فیزیکی نمی‌باشد، بلکه حاصل تعاملات و هنجارهای گروهی و اجتماعی است و این نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی در دل شبکه روابط اجتماعی قرار دارد. (۵)

پایداری شهری^۶ در گرو تامین رفاه نسبی، مشارکت شهروندان و افزایش آگاهی اجتماعی و احترام برای همه اعضای جامعه است در واقع پایداری مستلزم رعایت اخلاق^۷ و عدالت اجتماعی و توجه متوازن به وجوه فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و کالبدی جامعه است به گونه ای که اخلاق را اشاعه و نیروی انسانی را به فراگرد توسعه خوشبین و امیدوار سازد. به عبارتی نباید نسل‌هایی که بعد از ما می‌آیند نا امید گردد، بلکه تلاش گردد، میراثی ارزشمندتر و بهتر نهادینه گردد. (۶)

افزایش بی حد و ناگهانی جمعیت شهری ناشی از رشد طبیعی و مهاجرت روستائیان و دیگر شهرها و نیز تحولات شگرف فرهنگی و تکنولوژی و همچنین جهانی شدن و تاثیرات آن بر جوامع مختلف باعث بوجود آمدن مسائل و مشکلات فراوانی در حوزه اخلاق شهری^۸ گردید که این مقولات باعث اختلال و چالش زندگی شهروندان و مدیریت شهری شده است و لزوم توجه به برنامه‌ریزی در شهر جهت استفاده از خرد جمعی، تکرنگری، مشارکت شهروندان، عدالت و حقوق شهروندان، احترام متقابل و در نهایت توجه به شهر و شهروند و کالبد شهر را مهم قلمداد می‌نماید. (۵)

از چالش‌های کنونی نظام برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، که ارتباط تنگاتنگی بویژه با جامعه شهری در سطح خرد دارد عدم وجود اخلاق سیستمی در روابط شهروندی برای شکل‌گیری و شکل دادن به جامعه مدنی محلی و شهری، شهروندسازی محلی، ارتقای شهروندمداری شهری، تثبیت حقوق و وظایف شهروندی، تقویت مشارکت شهروندی، مدیریت شهری پاسخگو و کارآمد عدم توجه به خواست و نظر شهروندان در اداره امور محلی و شهری است. (۷)

هر چند شهروندان در شهرها از حق و حقوقی برخوردارند، اما در قبال شهرداری وظایف و مسئولیتی نیز دارند که باید آن را ادا نمایند (۸). آگاهی شهروندان موجب رسیدن آنها به حقی است که جامعه برای آنها در نظر می‌گیرد (۹). آگاهی شهروندی، به معنای شناخت شهروندان از وظایف حکومت و شهرداری در قبال شهروندان، و تلاش برای تحقق حقوق و اجرای تکالیف شان است (۱۰). اهمیت اخلاق و حقوق شهروندی^۹ به اندازه ای است که رابطه نزدیکی با جایگاه حاکمیت پیدا می‌کند و حتی برخی از کارشناسان بر این باورند که اگر در جامعه‌های حقوق و اخلاق شهروندی نهادینه نشده باشد، رابطه مردم و حاکمیت دچار تزلزل میشود؛ چرا که از دیرباز اخلاق به‌عنوان یک وسیله تنظیم کننده روابط اجتماعی افراد شناخته شده است. (۱۱)

شهر ایلام در طی دهه‌های اخیر تحولات جمعیتی و کالبدی متنابویی را پشت سر گذاشته است بطوریکه جمعیت آن از ۸۳۴۶ نفر در سال ۱۳۳۵

افزایش بی حد و ناگهانی جمعیت شهری ناشی از رشد طبیعی و مهاجرت روستائیان و دیگر شهرها و نیز تحولات شگرف فرهنگی و تکنولوژی و همچنین جهانی شدن و تاثیرات آن بر جوامع مختلف باعث بوجود آمدن مسائل و مشکلات فراوانی در حوزه اخلاق شهری^۸ گردید که این مقولات باعث اختلال و چالش زندگی شهروندان و مدیریت شهری شده است و لزوم توجه به برنامه‌ریزی در شهر جهت استفاده از خرد جمعی، تکرنگری، مشارکت شهروندان، عدالت و حقوق شهروندان، احترام متقابل و در نهایت توجه به شهر و شهروند و کالبد شهر را مهم قلمداد می‌نماید. (۵)

هر چند شهروندان در شهرها از حق و حقوقی برخوردارند، اما در قبال شهرداری وظایف و مسئولیتی نیز دارند که باید آن را ادا نمایند (۸). آگاهی شهروندان موجب رسیدن آنها به حقی است که جامعه برای آنها در نظر می‌گیرد (۹). آگاهی شهروندی، به معنای شناخت شهروندان از وظایف حکومت و شهرداری در قبال شهروندان، و تلاش برای تحقق حقوق و اجرای تکالیف شان است (۱۰). اهمیت اخلاق و حقوق شهروندی^۹ به اندازه ای است که رابطه نزدیکی با جایگاه حاکمیت پیدا می‌کند و حتی برخی از کارشناسان بر این باورند که اگر در جامعه‌های حقوق و اخلاق شهروندی نهادینه نشده باشد، رابطه مردم و حاکمیت دچار تزلزل میشود؛ چرا که از دیرباز اخلاق به‌عنوان یک وسیله تنظیم کننده روابط اجتماعی افراد شناخته شده است. (۱۱)

شهر ایلام در طی دهه‌های اخیر تحولات جمعیتی و کالبدی متنابویی را پشت سر گذاشته است بطوریکه جمعیت آن از ۸۳۴۶ نفر در سال ۱۳۳۵

روش

روش پژوهش با توجه به ماهیت و هدف پژوهش، موردی واز سنخ توصیفی-همبستگی است و مبتنی بر پیمایش است. توصیفی بدان جهت که به بررسی وضعیت متغیرهای دستکاری نشده می‌پردازد و و پیمایشی است چون متکی به ابزارهای پرسشنامه و گردآوری داده‌ها و تعمیم یافته‌ها به جامعه آماری است. جامعه آماری تحقیق شامل تمامی ساکنان ۲۰ ساله و بیشتر شهر ایلام به تعداد ۱۳۲۳۰۳ نفر می‌باشد. حجم نمونه با توجه به جمعیت ۱۳۲۳۰۳ افراد بیست سال به بالا شهر ایلام و با توجه به فرمول کوکران ۳۸۳ نفر برآورد شده است که از روش نمونه‌گیری خوشه ای چند مرحله ایی استفاده شد. از تعداد ۳۸۳ نفر پاسخگویان ۲۲۶ نفر مرد (۵۹ درصد) و ۱۵۷ نفر زن (۳۱ درصد) می‌باشد از این تعداد ۲۰۷ نفر متاهل (۵۴ درصد) و ۱۷۶ نفر مجرد (۳۶ درصد) بوده اند ۶۳ درصد پاسخگویان مالک و مابقی مستاجر یا صاحب ملک نبوده اند به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته با سه مولفه (شهروندان، مدیریت شهری و کالبد شهر) و ۴۰ گویه استفاده شد که روایی آن توسط متخصصین و اساتید مربوطه تایید و پایایی آن با توجه به آزمون آلفای کرونباخ (۰/۸۱) مطلوب بدست آمد برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از آمار توصیفی و آمار استنباطی (روش‌های آماری از قبیل تحلیل همبستگی پیرسون، تحلیل میانگین و آزمون گرسون چند متغیره) و با استفاده از نرم افزار SPSS استفاده گردید.

یافته‌ها

تحلیل یافته‌های پژوهش در دو قسمت توصیفی و تحلیلی ارائه میگردد بر اساس نتایج بدست آمده از یافته‌های تحقیق در خصوص وضعیت گویه‌ها و ابعاد پنج گانه شهر اخلاق مدار^{۱۱}، میانگین گویه‌های اعتماد بیشترین میزان (۴/۶۴) و سپس میانگین گویه‌های فرهنگ (۴/۶۴)

میانگین و انحراف استاندارد نمرات شرکت کنندگان در هر یک از ابعاد شهر اخلاق مدار نشان می‌دهد، میانگین ابعاد شهر اخلاق مدار (اعتماد، فرهنگ، تعلق، ارتباط و مشارکت) به ترتیب ۲۹/۳ و ۲۷/۹ و ۲۵/۹ و ۲۵ و ۲۳ می‌باشد بر اساس یافته‌های تحقیق اعتماد و فرهنگ شهروندی^{۱۳} از میانگین بالاتری برخوردار است.

گویه های تعلق (۴/۳۱) در آخر گویه های مشارکت با میانگین (۳/۴۲) کمترین میزان را به خود اختصاص داده است. بر اساس یافته های پژوهش در مناطق مختلف شهری میانگین گویه های شهر اخلاق مدار از وضعیت مطلوب برخوردار بوده است.

جدول ۱: شاخص های و متغیرهای تحقیق

مفهوم	مؤلفه ها	گویه ها (پرسش ها)
شهر اخلاق مدار	فرهنگ شهروندی	استفاده درست از کلیه امکانات و خدمات شهری که برای همگان است
	اعتماد اجتماعی	اعتماد به اعضای خانواده، اعتماد به خویشاوندان، اعتماد به همسایگان، اعتماد به دوستان، اعتماد به هم محله‌ای‌ها، اعتماد به همشهری‌ها
	احساس تعلق اجتماعی	(مسئولیت در قبال بهداشت و زیبایی شهر، احساس تعلق به شهر و امکانات شهر، احساس تعلق به تاریخ و فرهنگ شهر)
	مشارکت اجتماعی	مشارکت با هیأت‌های مذهبی و انجمن‌های خیریه‌ای، مشارکت با انجمن‌های علمی و فرهنگی، مشارکت در انتخاب شورا و شهردار، مشارکت در سازمان‌های غیردولتی
	شبکه روابط اجتماعی	(احساس نزدیکی به بستگان و فامیل و دوستان، نزدیکی به همکاران، انجمن‌ها و تشکل‌ها و همسایگان، احساس نزدیکی به هم محله‌ای‌ها)
پایداری شهری	پایداری اجتماعی	(احساس امنیت، گذران اوقات فراغت، دسترسی به امکانات شهری، مشارکت و رضایت از زندگی)
	پایداری اقتصادی	(امکان خرید آسان مایحتاج روزانه، میزان درآمد، میزان هزینه‌های زندگی، کیفیت محیط شغلی)
	پایداری زیست محیطی	(فضای سبز، بهداشت و پاکیزگی شهر، آلودگی هوا، ترافیک، آلودگی)
	پایداری کالبدی	وجود امکانات ورزشی، بهداشتی و درمانی، امکانات برای بازی کودکان
	پایداری نهادی	پاسخگویی مدیران، انتخاب شورا و شهردار با نظر مردم، توجه به شهروندان

پژوهش دلیل اصلی ساختار نامطلوب اقتصادی و وضعیت حاد بیکاری در شهر و استان ایلام (استان ایلام رتبه دوم بیکاری در کشور رتبه نخست تورم در سال ۹۸ را دارد) (۱۲) و اینکه صنایع و کارخانجات سنگینی که بتواند اوضاع بیکاری در استان را سامان دهند، بدلایل مختلف وجود ندارد. بر اساس یافته های تحقیق میانگین نمرات شرکت کنندگان در ابعاد مختلف پایداری (اجتماعی ۳۳/۴، زیست محیطی ۲۹/۲۵، کالبدی، ۲۷/۵ نهادی، ۲۳/۲ و اقتصادی ۲۱/۲۱۲ می‌باشد. بنابراین پایداری اجتماعی در بیشترین میزان و پایداری اقتصادی کمترین میانگین را دارد.

بر اساس نتایج بدست آمده، از متغیر توسعه پایدار، پایداری اجتماعی بیشترین میزان و پایداری اقتصادی^{۱۳} کمترین میزان میانگین را دارند بر اساس یافته های پژوهش، افزایش میزان پایداری اجتماعی^{۱۴} در شهر ایلام بدلیل وجود بافت ایلی و قبیلله‌ای و ساختارهای سنتی موجود در شهر ایلام می‌باشد. با وجود اینکه سرمایه اجتماعی در استان خوب ارزیابی میشود اما بیشتر از نوع درون گروهی یا قدیم و سنتی میباشد و بعضا با نیازهای امروزی جامعه شهری تطابق ندارد. بر اساس یافته های تحقیق میزان پایداری در ابعاد مختلف در شهر ایلام حاکی از این است که پایداری اقتصادی در وضعیت مطلوب نیست که بر اساس یافته های

جدول ۲: ارتباط ابعاد شهر اخلاق مدار با پایداری شهری با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون

متغیر مستقل	متغیر وابسته	تعداد نمونه	ضریب پیرسون	ضریب معنی داری sig
روابط اجتماعی	پایداری شهری	۱۰۰	۰/۳۷۸	۰/۰۰۲**
مشارکت اجتماعی	پایداری شهری	۱۰۰	۰/۴۳۷	۰/۰۱۲**
اعتماد اجتماعی	پایداری شهری	۱۰۰	۰/۶۱۷	۰/۰۰۰**
احساس تعلق مکانی	پایداری شهری	۱۰۰	۰/۴۲۶	۰/۰۰۰**
فرهنگ شهروندی	پایداری شهری	۱۰۰	۰/۵۲۸	۰/۰۰۰**

پایداری شهری و کمترین میزان مربوط به رابطه ارتباط و روابط اجتماعی با پایداری شهری است. برای بررسی رابطه چندگانه شهر اخلاق مدار با هر یک از ابعاد پایداری شهری از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد.

همبستگی ساده (پیرسون) هر یک از ابعاد شهر اخلاق مدار را با پایداری شهری نشان می‌دهد تمام همبستگی‌ها در سطح ($p < 0.01$) معنی‌دار است. بالاترین میزان همبستگی مربوط به رابطه اعتماد اجتماعی با

جدول ۳: ارتباط شهر اخلاق مدار با پایداری شهر ایلام با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون

متغیر وابسته	ضریب پیرسون	ضریب معنی‌داری sig
پایداری اجتماعی	۰/۶۱۸	۰/۰۰۰**
پایداری اقتصادی	۰/۴۶۲	۰/۰۰۰**
پایداری زیست محیطی	۰/۵۸۱	۰/۰۰۰**
پایداری کالبدی	۰/۴۹۷	۰/۰۰۰**
پایداری نهادی	۰/۵۷۳	۰/۰۰۰**
پایداری کل	۰/۶۷۷	۰/۰۰۰**

جدول ۴: نتایج مدل رگرسیون به ازای رابطه شهر اخلاق مدار با پایداری شهری

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	R	R2	R2 تعدیل شده	خطای استاندارد	F	سطح معنی‌داری
اعتماد، مشارکت، فرهنگ، روابط و تعلق	پایداری (اجتماعی، اقتصادی، کالبدی)	۰/۸۳۳	۰/۷۱۳	۰/۶۱۸	۹/۷۲	۶۷/۲۰	۰/۰۰۱
شهر اخلاق مدار	پایداری شهری	۰/۷۵	۰/۴۲۸	۰/۴۰۱	۹,۱	۶۴,۶	۰/۰۰۱

شهرهای ایران نیازمند توجه بیشتری هستند. بهبود کیفیت زندگی شهری و تحقق الگوی توسعه پایدار بدون استقرار نظام اخلاقی کارآمد و اثرگذار امکان‌پذیر نیست نظامی که با مفاهیم فرهنگ و هنر و عدالت و برابری و حقوق فردی و اجتماعی بیگانه نباشد.

امارهای مشارکت ذهنی و عینی در بین شهروندان ایلامی تفاوت معنا داری دارد بدین صورت که ۹۰ درصد شهروندان مشارکت را امری پسندیده و موثر میدانند اما از نظر مشارکت عینی و حضور در فعالیت‌های گوناگون شهری نقش خیلی کم و ناامید کننده‌ای دارند بر اساس یافته‌های پژوهش میزان مشارکت شهری بجز مشارکت در انتخابات که رقمی بین ۶۰ تا ۸۰ درصد را نشان می‌دهد، پایین می‌باشد کاهش مشارکت باعث ناپداری زیست محیطی، اجتماعی و نهادی در شهر ایلام گردیده است و این نتایج بر خلاف دیدگاه‌های هانتینگتون و نلسون بوده که، مقوله مشارکت را به عنوان معلول و اثر تبعی توسعه می‌نگرند. آنان بر اساس تجربه کشورهای غربی به این نتیجه می‌رسند که توسعه اقتصادی و اجتماعی لزوماً باعث افزایش مشارکت نمی‌گردد و لذا بر این عقیده اند که گسترش فرصت‌های تحرک اجتماعی و فردی و مشارکت در کوتاه مدت با هم رابطه معکوس دارند و افراد اگر بتوانند با استفاده از وسایل دیگر (مهاجرت به شهر - بالابردن سطح سواد - انتقال به مشاغل پردرآمد و ...) به اهداف مورد نظر که در نهایت همان بهبود

همان‌گونه که جدول شماره (۴) نشان می‌دهد ابعاد شهر اخلاق مدار پیش‌بینی کننده خوبی برای مؤلفه‌های پایداری شهر است. مقدار همبستگی چندگانه (R) (اعتماد، مشارکت، فرهنگ، تعلق و روابط) با پایداری (اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، نهادی، زیست محیطی) 0.833 و ضریب تعیین 0.713 درصد نشان دهنده مقدار قابل تبیین واریانس‌های پایداری (اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، و ...) از روی اعتماد، مشارکت و فرهنگ و روابط و تعلق است. مقدار همبستگی چندگانه (R) شهر اخلاق مدار با پایداری شهری 0.75 است و ضریب تعیین 0.428 درصد نشان دهنده مقدار قابل تبیین واریانس‌های نمره کل پایداری شهری از روی ابعاد شهر اخلاق مدار است. سطح معنی‌داری به دست آمده برای مقادیر F نشان می‌دهد تمام ضرایب در سطح $p < 0.01$ معنی‌دار است.

بحث

شهرها بتدريج سياره زمين را دگرگون ميکند در طول تاريخ شهرنشيني همراه افزايش جمعيت و تخریب محیط، پیشرفت‌های اقتصادی و فرهنگی و دسترسی بشر به خدمات مختلف انجام گرفته است. (۱۳) شهر پایدار^{۱۵} را می‌توان شهری دانست که در آن تنوع برقرار شود و تفکیک و جدایی کالبدی وجود نداشته باشد و تمام طبقه‌های اجتماعی، امکان بهره‌گیری از خدمات و تسهیلات رفاهی را داشته باشند.

اصول شهر اخلاق مدار باعث کاهش سرمایه اجتماعی موجود در جامعه (اعتماد اجتماعی، مشارکت شهروندان، فرهنگ شهروندی، تعلق مکانی و روابط شهروندی) میشود و این روند تخریب در جامعه با رفتارهای ضد اخلاقی و ضد شهروندی همچنان تداوم مییابد و آسیبهای جدی بر پیکره تعاملات اجتماعی، توسعه اقتصادی و کالبدی و مسئولیت پذیری افراد جامعه وارد میکند و در نهایت از هماهنگی، همیاری و همکاری آنها در دسترسی به اهداف شهر پایدار باز میدارد. وضعیت نواحی شهر ایلام از منظر شهر اخلاق مدار، نشانگر آن است که شهر ایلام براساس اصول اخلاق مداری اداره نمی‌شود و اغلب شهروندان و نیز مدیران شهری آمادگی و زمینه ذهنی لازم برای تحقق شهر اخلاق مدار را نیافته‌اند

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش با ذکر تمامی منابع مورد استفاده اصل امانت علمی رعایت گردیده است و حقوق معنوی مولفین محترم شمرده شده است.

سپاسگزاری

از شهرداری ایلام و مسولین دفتر امور شهری استانداری تشکر و سپاسگزاری می‌گردد.

واژه نامه

1. Citizenship crisis	بحران های شهروندی
2. Sustainable developme	توسعه پایدار
3. Urban unstable	ناپایداری شهری
4. Social capital	سرمایه اجتماعی
5. Citizenship ethics	اخلاق شهروندی
6. Urban Sustainability	پایداری شهری
7. Ethics	اخلاق
8. Urban ethics	اخلاق شهری
9. Citizenship right	حقوق شهروندی
10. Participation	مشارکت
11. City of ethics	شهر اخلاق مدار
12. Citizenship culture	فرهنگ شهروندی
13. Economic sustainability	پایداری اقتصادی
14. Social stability	پایداری اجتماعی
15. Sustainable city	شهر پایدار

References

1. Kaplan D, Wilroy JA, Holloway SR. (2018). Urban geography. Translated by: Hatami-Nejad H, Baratnia A. Qom: Qom Publications. (In Persian).

وضع اقتصادی و اجتماعی خود است، دست یابند، معمولاً از مشارکت صرف نظر می‌کنند. (۱۳)

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که توجه به شاخص های اخلاق مداری نقش موثری بر توسعه شهرها خواهد داشت بدین صورت که بین متغیرهای اخلاق در جامعه و متغیرهای پایداری شهری رابطه معناداری وجود دارد.

بنابراین نتایج پژوهش حاضر منطبق بر نتایج پژوهش های برخی محققان و صاحب نظران که بیان می دارند رابطه مثبت بین رعایت اخلاق و رسیدن به توسعه پایدار وجود دارد (۱۴-۲۰).

پژوهش حاضر منطبق بر نظریه های ساسن (نقش مشارکت شهروندان در توسعه شهر) بابوک (توجه به خواست و نظر شهروندان در شهروندی ساری) زوکر و جین جیکوز (تأثیر مثبت دسترسی به فضاهای عمومی در تعاملات اجتماعی و توسعه شهری و ادوارد سوگا (تأثیر عدالت فضایی بر مشارکت شهروندان) می باشد. این پژوهش به نوبه خود یک فعالیت جدید در حوزه شهر بوده و عدم همکاری برخی دستگاهها و نیز کمبود منابع و کتب و مقالات چاپ شده از محدودیت های این پژوهش بوده است.

نتیجه گیری

دستیابی به توسعه پایدار شهری در جهان امروزی در بیشتر کشورهای جهان بعنوان یک ارمان قلمداد میگردد و بیشتر کشورهای جهان برای دستیابی به این آرمان سمینارها و همایش های متعدد در اقصی نقاط جهان برگزار میکنند و برای دستیابی به این آرمان هزینه های فراوان مادی و معنوی متقبل می شوند. مدیریت و دستیابی به شهر اخلاق مدار که از مشخصه های دینی بوده و همخوان با فرهنگ جامعه ایران است و سعی فراوان در نهادینه سازی آن در همه محیطهای کاری بعنوان یکی از الزامات اصلی دستیابی به توسعه پایدار در کشور است که در نهایت به ایجاد جامعه شهروند مدار منتهی میگردد

رعایت مولفه ها و اصول اخلاق مداری در جامعه رهیافت های تازه ای برای بهبود عملکرد مدیریت و اثربخشی بیشتر برنامه های توسعه در پی خواهد داشت مدیران جامعه و کارکنان و شهروندان با بهره گیری از منشور اخلاق شهروندی و اصول شهر اخلاق مدار در سطح شهر و نیز روابط اجتماعی بین خود تسهیل بیشتری در برآورده کردن انتظارات مسئولین و مردم برای تحقق شهر پایدار که از آرمانی ترین اهداف مدیران جامعه هست، خواهند داشت.

یکی از مهمترین پیامدهای رعایت اصول شهر اخلاق مدار در یک شهر، کاهش رفتارهای ضد شهروندی است و توجه به فرهنگ شهروندی است که از آن به عنوان تخریب گر سرمایه بالقوه و بالفعل جامعه شهری برای رسیدن به توسعه پایدار میتوان یاد کرد. رفتارهایی که برای آسیب زدن به بهبود و تعالی شهر گاه با قصد و نیت و گاه بدون اراده و آگاهی (بی توجهی به آموزش شهروندی) انجام می شود؛ اما نتایج یکسانی در عقب ماندگی جامعه ایجاد میکند. همچنین بی توجهی به

12. Statistics Center of Iran (2017). Statistics of Ilam province. Available at: <https://www.amar.org.ir/>. Accessed: 12 Feb 2018.
13. Huntington S. (1991). Political organization in transforming societies. Translated by: Salei M. Tehran: SAMT Publication. (In Persian).
14. Azar A. (2012). Ethics in operational research and sustainable development. *Ethics in Science and Technology*; 7 (2). (In Persian).
15. Jabari O, Fali A, Safai M. (2019). The role of ethics in sustainable development. Shiraz: 1st National Conference on Management, Ethics and Business. (In Persian).
16. Abbaszadeh-Tehrani N. (2016). The lost impact of ethics in the triangle of sustainable development. *Ethics in Science and Technology*; 11(1). (In Persian).
17. Shiravand M, Hosseini SS. (2016). The relationship between ethics and citizenship and relation to sustainable tourism. *Bioethics Journal*; 6(21). (In Persian).
18. Aghajani M, Khairi-Dost Z. (2015). Sustainable development alongside justice and ethics in Islamic economics. *Islamic Economics and Banking Quarterly*; 7(10). (In Persian).
19. Samimifar F, Hamzinejad M. (2012). Validation of new principles of social sustainability based on Islamic ethics. *Journal of Islamic Architecture Research*; 1(1). (In Persian).
20. Georgia A, Jarahzadeh M, Rafiei N. (2017). The role of ethics in environmental protection and sustainable development with an emphasis on Islamic perspective. Tehran: Iran's First National Conference on Environmental Research. (In Persian).
2. Nikkor ZT, Afrasiabi F. (2018). Explaining factors influencing citizenship ethics. *Ethics in Science and Technology*; 13(3). (In Persian).
3. Ahmadi-Torshizi M. (2000) Urbanization and sustainability. Tehran: Publications of Human Resources Research and Development Institute. p. 10. (In Persian).
4. Papeli-Yazdi MH, Rajabi-Sanaajerdi H. (2013) Theories of City and Surround. Tehran: SAMT Publication. (In Persian).
5. Mahdizadeh J. (2004). City strategic planning. Tehran: Ministry of Housing and Mortgages. Pp. 87, 108. (In Persian).
6. Hall P, Pfeiffer W. (2018). The urban future of the 21st century (World agenda for the 21st century) Translated by: Soruro R, Asteelaji A. Tehran: Publications Islamic Azad University. (In Persian).
7. Nejat-Hosseini M. (2002). The concept of citizenship in the law of municipalities. Tehran: Center for Urban Planning. p. 13. (In Persian).
8. Fathi S. (2016). Sociological analysis of observance of citizenship ethics in urban space. *Seventh-day Urban Sociological Studies*; 18(12):116-145. (In Persian).
9. Hazrati M. (2015). The effect of servant leadership on organizational trust and empowerment of employees in public organizations [MA Thesis]. Tehran: University of Tehran. (In Persian).
10. Dominique L. (2011) Citizenship. In: Zalta EN. ed. *The Stanford encyclopedia of philosophy*. USA: Stanford University.
11. Ahangae N, Rasuli R, Darwish H, Asadi M. (2018). The ethical necessity of explaining the model of democratic citizenship. *Iranian Governmental Organizations*; 13(3). (In Persian).